

بررسی تأثیر گروه تروریستی داعش بر اقتصاد کشورهای منتخب منطقه

سمیرا منقی^۱، مهدی کشاورز^۲

^۱ - عضو هیأت علمی (استادیار) دانشگاه پیام نور، گروه اقتصاد Samira.motaghi@gmail.com

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور، گروه اقتصاد

چکیده:

گروه تروریستی عراق و شام موسوم به داعش، که با شیوه های مختلف از جمله سرقت، باج گیری، فروش نفت، آدم ربایی و فروش آثار باستانی میلیون ها دلار درآمد کسب کرده و از حمایت های آشکار و پنهان داخل و خارج منطقه خاورمیانه برخوردار می باشد، به ثروتمندترین سازمان تروریستی جهان تبدیل شده و همین امر، سیاست های این گروه را در راستای تأمین خواسته های حامیان و بالتبع ایجاد مشکلاتی برای سایرین هدایت می کند. از جمله فعالیاتی که به صورت گسترده از جانب این گروه انجام می شود، علاوه بر ایجاد ناامنی در منطقه که فعالیت اقتصادی منطقه را تحت الشعاع خود قرار می دهد، تسخیر منابع نفتی و گازی و صدور آن با قیمت پایین به کشورهای حمایت کننده آن است که، همین امر وضعیت اقتصادی کشورهای منطقه (بالاخص کشورهای دارای منابع نفتی و گازی) و روابط تجاری آنها را تحت الشعاع خود قرار می دهد.

بر این اساس، مقاله حاضر در نظر دارد تا با رویکرد تحلیلی، ضمن بررسی این گروه، ماندگاری و حامیان آن، وضعیت اقتصادی آن را مورد نقد و بررسی قرار داده و تأثیر فعالیتهای آن بر کشورهای منطقه (بالاخص کشور ایران) را تبیین کند. نتایج تحقیق به شرح زیر است: همزمان با قدرت گیری داعش در منطقه، تجارت دو جانبه ایران با عراق، سوریه و ترکیه که از شرکای تجاری ایران می باشند، با نوعی افت مواجه شده که این عامل حاکی از نفوذ این گروه تروریستی در منطقه می باشد.

واژگان کلیدی: داعش، سیاست های اقتصادی، منطقه خاورمیانه

۱- مقدمه

دولت اسلامی که پیشتر دولت اسلامی عراق و شام نامیده می شد که در اوایل سال های جنگ عراق تاسیس شد، در سال ۲۰۰۴ متعهد به وفاداری و حمایت از القاعده و به عنوان القاعده عراق مشهور شد و با نام اختصاری داعش شناخته شد،

داعش یک گروه شورشی فعال در عراق و سوریه است که خود را کشوری مستقل دانسته و بخش هایی از شمال سوریه و عراق را در تصرف خود دارد. این گروه به رهبری ابوبکر البغدادی از جنگجویان سلفی جدا شده از شبکه القاعده تأسیس شده و با دولت های عراق و سوریه و گروه های مخالف دولت سوریه وارد جنگ شده است و در حال حاضر فعال ترین و تندروترین گروه تکفیری فعال در مناطق سوریه و عراق به شمار می رود.

گروه تکفیری داعش، ابتدا با شعار حمایت از حقوق مردم اهل سنت سوریه، با دولت این کشور وارد جنگ شد اما به دلایل شکست های پیاپی از ارتش سوریه، از دست دادن شهرها و نقاط استراتژیک تحت تصرف و نتایج انتخابات های مردمی در کشورهای عراق و افغانستان با پشتیبانی اطلاعاتی و تسلیحاتی برخی از کشورها، تهاجم گسترده ای را علیه کشور عراق آغاز و برخی از شهرها و مناطق مهم این کشور را تصرف کرد. در ۱۵ اکتبر ۲۰۰۶ این گروه به یک سازمان فراگیر برای گروه های شورشی عراق تحت عنوان حکومت اسلامی عراق تبدیل شد و در حال حاضر می خواهد به هر شکل ممکن به تحرکات نظامی خود برای تصرف مناطق بیشتر و دستیابی به سرمایه های مالی کشورها (از جمله تصرف منابع نفتی)، ادامه دهد. البته پیشروی اول این گروهک در مناطق همسایه (در منطقه خاورمیانه) خواهد بود.

از آنجاییکه منطقه خاورمیانه به سبب نوع مناسبات و جو حاکم بر آن، همچنین دارا بودن منبع طبیعی غنی مانند نفت و گاز، با بسیاری از مناطق جغرافیایی دیگر تفاوت های اساسی دارد به گونه ای که بررسی شرایط آن، نیاز به فهم درستی از رفتار بازیگران دولتی و غیر دولتی فعال و موثر در معادلات آن دارد و پیدایش گروهی با نام دولت اسلامی عراق و شام یا داعش، متغیری است که می تواند بسیاری از معادلات منطقه ای را دگرگون کند، نقش داعش بر روابط کشورهای منطقه و نتیجتاً بر اقتصاد منطقه، حایز اهمیت بوده و همین امر پژوهشگران تحقیق حاضر را به این مهم وا می دارد. بر این اساس، هدف از این تحقیق بررسی تأثیر گروهک تروریستی مذکور بر اقتصاد منطقه خاورمیانه و بالاخص ایران است و این

این مقاله طبق مجوز شماره ۹۳/۱۷/۸۰۵ مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری RICoST زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در آن مرکز نمایه و منتشر شده است.